

**Uchwała Nr XXI/149/2009
Rady Gminy Morzeszczyn
z dnia 25 marca 2008 roku**

w sprawie zatwierdzenia Planu Odnowy Miejscowości Nowa Cerkiew

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 08 marca 1990 o samorządzie gminnym (t.j. z 2001r. Dz. U. Nr 142, poz. 1591, zm. 2002r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271 i Nr 214, poz. 1806, z 2003 nr 80 poz.717, nr 162 poz.1568, z 2004 nr102 poz.1055, nr116 poz.1203, nr 167 poz.1759, z 2005 nr 172 poz. 1441, nr 175 poz.1457, z 2006 nr17 poz.128, nr 181 poz. 1337, z 2007 nr 48 poz.327, nr138 poz.974, nr 173 poz.1218), rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 14 lutego 2008 w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania "Odnowa i rozwój wsi" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013(Dz.U. Nr 38 poz.220)

Rada Gminy Morzeszczyn, uchwała co następuje:

§ 1

Zatwierdza się Plan Odnowy Miejscowości Nowa Cerkiew, stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Gminy
Katarzyna Bandźmiera

UZASADNIENIE

Każdy potencjalny beneficjent chcący ubiegać się o dofinansowanie z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 musi załączyć do wniosku Plan Odnowy Miejscowości, w której będzie realizowana operacja. Powyższe wnioski mogą składać – gminy, parafie, organizacje pozarządowe oraz instytucje kultury. Aby umożliwić tym podmiotom aplikowanie o środki z PROW, konieczne stało się uchwalenie Planu Odnowy Miejscowości Nowa Cerkiew.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 14 lutego 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 Plan Odnowy Miejscowości powinien zawierać: charakterystykę, w której będzie realizowana będzie operacja, inwentaryzację zasobów służących odnowie miejscowości, ocenę mocnych i słabych stron miejscowości, w której będzie realizowana operacja, opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną w okresie najmniej 7 lat od dnia przyjęcia planu, w kolejności wynikającej z przyjętych priorytetów rozwoju miejscowości, z podaniem szacunkowych kosztów realizacji.

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI NOWA CERKIEW

CHARAKTERYSTYKA NOWEJ CERKWI

Nowa Cerkiew położona jest we wschodniej części Kociewia, leży na ziemi tczewskiej w granicach administracyjnych gminy Morzeszczyn. W malowniczej dolinie na terenach bezleśnych, ale przy tym urodzajnych. Siedzibą sołectwa są wsie: Nowa Cerkiew, oraz przysiółki Olsze i Brzeźno. Nowa Cerkiew jest jednym z jedenastu sołectw gminy Morzeszczyn. Przez jego terytorium przebiega droga powiatowa Gniew – Pelplin. Osiem kilometrów na północ jest najbliższe miasto Pelplin z siedzibą Diecezji Pelplińskiej. Do Gniewa jest 13 km, do Starogardu 20 km. Trzy kilometry od wsi Nowa Cerkiew znajduje się linia kolejowa z Bydgoszczy do Gdańska ze stacją PKP w Kulicach. Sołectwo graniczy od wschodu z sołectwem Gętomie, na południowym-wschodzie z sołectwem Rzeżęcín i Borkowo, od południa z sołectwem Gańsorki i Kierwałd, od zachodu z gminą Bobowo, od północy z gminą Pelplin. Obszar sołectwa Nowa Cerkiew wynosi 1614,7 ha. Jest to sołectwo typowo rolnicze, które zamieszkuje 508 osób (stan na dzień 31 grudnia 2008 roku). Centralne miejsce w układzie przestrzennym wsi zajmuje Kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny. Wieś charakteryzuje się ponadto bardzo ciekawą zabudową – z końca XIX wieku pochodzą tutejsze małomiejskie kamieniczki i domy mało-miasteczkowe zlokalizowane przy małomiejskim zaułku tuż przy kościele oraz przy szosie z Nowej Cerkwi do Pelplina. Wieś nie posiada wspólnych otwartych przestrzeni takich jak rynek.

1. HISTORIA I DZIEDZICTWO KULTUROWE

Dnia **20 czerwca 1258 r.** na teren Pogódek (dzięki darowiźnie księcia lubiszewskiego) przybyli Cystersi. Jednak Cystersom, miłośnikom piękna i rolnictwa, nie odpowiadały Pogódki i dlatego otrzymawszy **2 stycznia 1274 r.** od wspomnianego księcia Pelplin, a nieco później dość rozległe tereny i przywileje, osiedlili się wybudowawszy klasztor i kościół. Objęli również ziemie w obrębie obecnej parafii Nowa Cerkiew.

W 1302 r. powstała wieś zwana Nuwekirche.

Nazwa prawdopodobnie pochodzi od staropolskiego słowa *cerkiew* czyli kościół, który tu wybudowano. Cerkiew ta była nowa w przeciwieństwie do starszej w Pelplinie. Pierwotnie wieś zbudowano w kształcie widlicy, a z biegiem czasu przebudowano w owalnicę. Z dokumentu z 1302 r. dowiadujemy się, że opat pelpliński Henryk z Hadersleben nadał wsi prawo chełmińskie. Po spaleniu się drewnianego kościoła w **1312 r.** stanął kościół murowany w stylu gotyckim (można to wywnioskować na podstawie pozostałych resztek).

1326 r. – zmiana nazwy wsi na Nova Ecclesia

Wojna trzynastoletnia (**1454-1466 r.**) z Zakonem zakończyła się zwycięstwem i pokojem w Toruniu, dzięki któremu Pomorze powróciło do Polski. Królowie polscy ustosunkowywali się przychylnie do Cystersów.

1582 r. – zmiana nazwy wsi na Nowa Cerkiew

W czasie pierwszej wojny szwedzkiej (**1626-1629 r.**) król szwedzki Gustaw II Adolf w sierpniu w 1626 r. przybył do Pelplina. Drugą wojnę tzw. „potop” (1655-1660) rozpoczął Karol X Gustaw król szwedzki, zajmując szybko w pierwszej fazie północną część Polski. Dnia **1 stycznia 1656 r.** Szwedzi rozbili oddział uzbrojonej szlachty pod dowództwem starosty kiszewskiego stojący w Rzeżęcinie.

Raz po raz nakładano na tutejszych mieszkańców bardzo wysokie kontrybucje, które bezwzględnie ściągano. Zakonnicy z Pelplina nie mogąc ich płacić, gdyż przekraczały ich możliwości, uciekli potajemnie i schronili się w Gdańsku.

Cystersi po powrocie z Gdańska czując się zagrożeni w Pelplinie udali się do Borkowa i przebywali do **kwietnia 1657 r.**

Na zachód Nowej Cerkwi (ok. 400m) w 1678 r. pochowano zmarłych na cholereę (cmentarz choleryczny). W **1682 r.** sołectwo otrzymał Stanisław Klein.

Szkoła parafialna istniała już przed **1710 r.** W tym czasie spłonęła, ale zaraz wzniesiono nową. Z dokumentów z **1753 r.** dowiadujemy się, że na 46 włókach gospodarzyło 15 rolników, lennik, sołtys i karczmarz.

W czasie siedmioletniej wojny (**1756-1763 r.**) z powodu przeciągania, a szczególnie skutkiem zakwaterowania się wojsk carskich, wsie Nowa Cerkiew, Kulice, Morzeszczyn, Gętomie i Rzeżęcin były zmuszane do płacenia wysokich kontrybucji. Z tego też powodu ucierpiały również lasy.

W **1764 r.** pożar strawił kościół w Nowej Cerkwi do tego stopnia, że pozostały tylko mury i może sklepienie w prezbiterium. Tego samego roku, prawdopodobnie dzięki staraniom ówczesnego opata Izydora Tokarzewskiego, przystąpiono do odbudowy świątyni, **13 lipca 1767 r.** sufragan chełmiński bp Fabian Płaskowski konsekrował go (nawy boczne stanęły podobno dopiero w **1820 r.**). Przy tej okazji starano się nadać kościołowi styl barokowy.

1765 r. – zmiana nazwy wsi na Nowacyrkiew

W czasie I rozbioru Polski Nowa Cerkiew dostała się pod panowanie Prus. Dekretem z dnia **1 listopada 1772 r.** zabrano zakonowi Cystersów wszystkie wsie i majątki. Władze pruskie przejmując z rąk Cystersów Nową Cerkiew z 200 ha utworzyli obszar dworski.

Wielkie nadzieje ludność wiązała z wyprawą Napoleona na Moskwę tym bardziej, że **26 stycznia 1807 r.** wojska gen. Dąbrowskiego maszerując do Gdańska stacjonowały w Gniewie. Rząd pruski chcąc uzyskać w tym trudnym okresie dla siebie poparcie mas chłopskich wydał **9 października 1807 r.** dekret znoszący poddaństwo chłopów (ustawa uwłaszczająca zaistniała w drugiej połowie XIX w - 1864). Wojna napoleońska pociągnęła za sobą powstanie zarazy, która w latach **1808 - 1809** miała wyniszczyć 1/3 część ludności Nowej Cerkwi.

Skutkiem wojny władze pruskie sprzedały dobra pocysterskie i dlatego te majątki przeszły w ręce prywatne, a szczególnie niemieckie. Po zniesieniu Zakonu cysterskiego, parafia pod względem ludności i obszaru zmieniła swój wygląd. Z danych 1848 r. dowiadujemy się, że parafia nowocerkiewska liczyła 2624 mieszkańców, a w 1867 r. - 3542. Na powiększenie się liczby ludności wpłynęła budowa linii kolejowej.

XIX w. – zmiana nazwy wsi na Neukirch

W **1844 r.** pożar zniszczył wnętrze kościoła, a **23 maja 1848 r.** spłonęła wieża wskutek przeniesienia się ognia z pożaru sąsiedniego zabudowania gospodarskiego. Obecne jej zakończenie pochodzi z **1851 r.** Od **1854 r.** następowała przebudowa wsi. Wielką nowością i udogodnieniem było przeprowadzenie przez wieś w **1883 r.** szosy z Pelplina do Morzeszczyna, a w kilka lat później przez Borkowo do Skórcza. Przed **1887 r.** położono w południowej części wsi bruk od drogi pelplińskiej do kościoła. Dom stojący za wioską w kierunku Rzeżęcina pełnił rolę domu celnego (zolhaus) Mieszkał tam celnik, który pobierał opłaty drogowe za przejazd nową szosą. Poczty przynoszono z Pelplina.

1919 r. – zmiana nazwy wsi na Nowacerkiew

Po pierwszej wojnie światowej na zmniejszenie się liczby mieszkańców parafii wpłynął odpływ ludności niemieckiej (pozostali jedynie właściciele folwarków) i przyłączeniu najodleglejszych wsi do parafii pelplińskiej. Trzy lata później usamodzielniała się filia Królówlas (**26 czerwca 1925 r.**). Brzeźno przeszło do parafii Grabowo. Dlatego w **1928 r.** parafia Nowa Cerkiew liczyła 3851 katolików (968 w Nowej Cerkwi) i 27 ewangelików (32 Niemców).

W **1934 r.** do szkoły w Nowej Cerkwi uczęszczało 272 dzieci. W **1938 r.** Rożental przyłączono do parafii w Pelplinie. Przed II wojną światową w Nowej Cerkwi były czynne 3 piekarnie, 2 kuźnie, 3 karczmy, 3 składy kolonialne, 3 masarnie i 4 zakłady krawieckie. W **styczniu 1945 r.** rozpoczęło się wyzwalanie Kociewia.

Po II wojnie światowej z obszaru dworskiego Hassów powstały gospodarstwa indywidualne, podobnie z gospodarstwa Pomorskiego w wiosce. Z tego ostatniego i innych pól w **1953 r.** utworzono Państwowe Gospodarstwo Rolne. Wybudowano nowe budynki. Nowy budynek szkolny postawiono w **1957 r.**

W latach **1945 - 1989 r.** w okresie ustroju socjalistycznego społeczność Nowej Cerkwi przedstawiała się następująco: ludzie posiadający indywidualne gospodarstwa rolne, ludzie pracujący w PGR i w innych zakładach państwowych dojeżdżając do Pelplina, Gniewa, Gdańska i innych miejscowości.

Pod koniec **XX wieku** po zmianie ustroju przestały istnieć Państwowe Gospodarstwa Rolne Obecnie we wsi istnieją 2 sklepy spożywczo – przemysłowe Jest kościół, szkoła (od klasy 0 do 6 - Publiczna Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej), od **1987 r.** świetlica wiejska - Dom Strażaka , warsztat ślusarsko - kowalski - wyrób ozdobnych ogrodzeń, bram.

2. INWENTARYZACJA ZASOBÓW WSI

ZASOBY KRAJOBRAZOWO-PRZYRODNICZE

Nowa Cerkiew i okolice należą pod względem etniczno-kulturowym do centralnej części Kociewia, zajmując skraj wschodniego obszaru Pojezierza Starogardzkiego. Krajobraz jest dziełem lądolodu skandynawskiego, najmłodszego zlodowacenia (okres 7900 lat p. n. e.). Teren charakteryzuje się zróżnicowaną rzeźbą, rozpiętość wzniesień ponad poziomem morza wynosi od 28 m w dolinie rzeki Janki do 75 m na polach w kierunku północno-zachodnim. Dominującą formę stanowi silnie pofałdowana wysoczyzna (denno) morenowa, urozmaicona kopiastymi pagórkami drumlin. Podłoże ziemi tworzą gleby należące do brunatnych właściwych wytworzone z glin średnich ilów. Naturalne granice tego regionu stanowią dwie rzeki od wschodu Wierzycy, a od południa jej prawy dopływ Janka (długość 32 km). Od zachodu urodzajne pola pszeniczno-buraczane stykają się z niewielkimi kompleksami lasów sosnowych, będących kiedyś jedynym z ważniejszych obszarów leśnych. Wśród pól urodzajnych i łąk na północny-zachód od Nowej Cerkwi rozpoczyna bieg struga Beka (długość 6,5 km); płynie wąskim, bardzo malowniczym wąwozem o zadrzewionych zboczach wpadając w pobliżu wsi Morzeszczyn do Janki..

DZIEDZICTWO KULTUROWE

Najcenniejszym zabytkiem Nowej Cerkiew jest Kościół parafialny pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny. Zespół kościoła został wpisany do rejestru zabytków województwa pomorskiego pod numerem 1091 decyzją z dnia 24 kwietnia 1990 roku.

To barokowa świątynia, której początki sięgają XIV wieku. Została ona wzniesiona w 1312 r. w miejscu spalonego drewnianego kościółka z XIII wieku. Z tego czasu zachowały się: czworoboczna wieża, prezbiterium, zakrystia i skarbiec. We wnętrzu kościoła znajdował się wiszący wieloboczny balkon, tak umieszczony, że obecni w Nowej Cerkwi cystersi mogli, wchodząc od zewnątrz nad zakrystią, brać udział w nabożeństwach. W 1764 r. pożar zniszczył kościół i wieżę do tego stopnia, że pozostały tylko mury i sklepienie w prezbiterium, ale jeszcze tego samego roku odbudował go opat Izydor Tokarzewski, którego herb umieszczono na chorągiewce wieżyczki sygnaturkowej. Kościół gruntownie przebudowano, rozszerzając go o nawy boczne i starając się dać mu styl barokowy. Ogień trawi ponownie kościół w 1844 r. wypalając wnętrze i niszcząc wieżę. Obecnie jej zakończenie w stylu dolnonadwiślańskim z cegły niestyłowej pochodzi z 1851 r. W czasie działań wojennych 1945 roku uszkodzeniu uległy nawy – boczna (południowa) i główna, oraz wieża. Wnętrze świątyni, o jednolitej zharmonizowanej całości, ma wystrój barokowy i rokokowy. Ołtarz główny z trzeciej ćwierci XVIII wieku ma w swym wnętrzu siedemnastowieczny obraz Matki Boskiej uważany przez lud za cudowny. W górnej kondygnacji ołtarza znajduje się kamienna figura Matki Boskiej Bolesnej przeniesiona tutaj w 1802 roku z kaplicy przydrożnej we wsi Borkowo. Obraz Niepokalanej w ołtarzu Matki Boskiej Różańcowej jest gotycki, srebrną sukienkę wykonał w początkach XVIII wieku Siegfried Örnstern z Gdańska. W kruchcie głównej znajduje się stara średniowieczna kropielnica oraz duży drewniany krucyfik ludowej roboty. Własnością kościoła są trzy rokokowe feretony. Do 1942 r. na wieży wisiał dzwon Urban z 1561 r., jeden z najstarszych dzwonów diecezji chełmińskiej. Niemcy zabrali go na cele wojenne. Cmentarz przykościelny sięgający swym rodowodem XIV wieku jest miejscem spoczynku wielu pokoleń okolicznych chłopskich rodzin.

Podczas remontu kościoła w 1995 roku w podziemiach odnaleziono trumny i ludzkie

szczątki. W podziemiach tych spoczywa ostatni przeor opactwa cysterskiego w Pelplinie - Maciej Prądyński (zm.1829), który po zniesieniu klasztoru został proboszczem w Nowej Cerkwi, zachowując prawo noszenia habitu, pierścienia i krzyża. Niestety kościół nie posiada bezpiecznego wejścia do krypty. Tymczasowo odbywa się to przez niewielki otwór w ścianie bocznej kościoła. Nie pozwala to na wykonanie jakichkolwiek prac konserwacyjnych i restauratorskich, które pozwoliłyby zachować kryptę w nienaruszonym stanie, zapobiec jej niszczeniu, a także udostępnić zwiedzającym jako dowód historii.

W roku 2005 podczas prac remontowo - konserwacyjnych na kościelnej wieży odkryto średniowieczne malowidła. Dotychczas nikt nie wiedział o ich istnieniu. Do dzisiejszych czasów zachowały się trzy kolory – biały, czarny i czerwony. Dawniej zdobiły one wieże kościołów znacznych parafii. Dziś w Nowej Cerkwi można je podziwiać gołym okiem, gdyż są doskonale widoczne. Na kościelną wieżę wrócił po wielu latach zegar z odnowionym cyferblatem (tak niegdyś nazywano tarcze zegarowe). Niestety nie zachował się jego oryginalny mechanizm, dlatego wyposażono go w nowoczesny. Wewnątrz kościoła wart uwagi jest również zabytkowy żyrandol, w którym oprawki do świec zrobione są z łusek po nabojach. Mieszkańcy wsi podczas II wojny światowej zbierali je i umieszczali w żyrandolu, prawdopodobnie po to, by upamiętnić ofiary, które od nich ginęły. Na tle kościoła od strony północnej bardzo malowniczo wyglądają ponadto dwa obiekty w dobrze zachowanymi odnowionymi tzw. pruskimi murami.

W okolicy warto również zobaczyć cmentarz choleryczny, który położony jest w odległości ok. 400 m na zachód od wsi. Może on pochodzić z drugiej połowy XVII w., gdyż w Gniewie zmarło wówczas na morowe powietrze 600 osób. Wzniesiono tam również kapliczkę z figurami św. Rozalii i św. Rocha. Obecnie jest to wzgórek porośnięty starymi drzewami ze stojącą na jego skraju kapliczką. W okresie I wojny światowej chowano na nim zmarłych jeńców rosyjskich, a w latach 1939 – 1945 ludzi rozstrzelanych przez hitlerowców.

Na cmentarzu przykościelnym, sięgającym swym rodowodem zapewne XIV wieku, na nagrobkach nazwiska chłopów, dzierżawców włości, notowane w księgach parafialnych XVI - XVIII w. - Gregorkiewicz, Hildebrandt, Kamrowski, Klein, Nagórski czy Nelke. Też prochy, choć grób nie ustalony, żołnierzy kampanii prusko-francuskiej, poległych w potyczce koło Borkowa w początkach 1807 r. Poza tym spoczywają tu zasłużeni dla parafii i okolic księża jak Wawrzyniec Warnke (zm. 1870) czy sufragan chełmiński Jan Trepnau (1835 - 1906).

Dziedzictwem kulturowym wsi jest ponadto jej nietypowa małomiasteczkowa zabudowa z kamieniczkami i domami małomiasteczkowymi. Szereg z tych budynków liczy około 100 lat i wpisanych jest do Gminnej Ewidencji Zabytków. Uwagę zwracają też liczne przydrożne kapliczki będące świadectwem dawnej kultury ludowej mocno zakorzenionej w religii.

INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

Centrum życia społeczno – kulturalnego wsi stanowi świetlica wiejska - Dom Strażaka. Budynek zbudowany w roku 1987 w części użytkuje jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej z Nowej Cerkwi. Znajduje się tu ponadto sala spotkań użytkowana przez społeczność wsi na zebrania wiejskie oraz różnego rodzaju spotkania i imprezy okolicznościowe. Sala posiada zaplecze sanitarno – kuchenne. Na wyższej kondygnacji budynku znajduje się mieszkanie prywatne oraz punkt biblioteczny czynny dwa razy w tygodniu. Miejscowość Nowa Cerkiew posiada szkołę – jest to Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej, w której uczą się dzieci od klasy 0 do 6. Placówka posiada salę gimnastyczną, jednak jest to pomieszczenie wymiarowo małe, wymagające powiększenia i gruntownego

remontu. Przy szkole znajduje się pełnowymiarowe boisko piłkarskie, które niestety nie posiada zaplecza w postaci szatni sportowej. Place zabaw dla dzieci i młodzieży znajdują się w dwóch miejscach na terenie miejscowości. Przez teren Nowej Cerkwi przebiega trasa rowerowa Grzymisława prowadząca z Tczewa do Gniewu.

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Miejscowość Nowa Cerkiew jest miejscowością w pełni zwodociągowaną. Woda do tutejszych gospodarstw domowych doprowadzana jest siecią wodociągową z umiejscowionej we wsi hydroforni. Sieć wodociągowa jest siecią nową, zmodernizowaną i wymienianą w przeciągu ostatnich kilku lat. Dostarczaniem wody zajmuje się Urząd Gminy Morzeszczyn. Mieszkańcy nie mają jeszcze podłączenia do zbiorczej kanalizacji. Inwestycje w tym zakresie zaplanowane są do wykonania w latach 2009 – 2011. Wówczas ścieki z Nowej Cerkwi będą odprowadzane kolektorem sanitarnym do oczyszczalni w Morzeszczynie. Usuwanie odpadów stałych z gospodarstw domowych odbywa się na zasadzie indywidualnych umów mieszkańców z przedsiębiorstwami komunalnymi w Pelplinie i Gniewie.

Ogrzewanie gospodarstw domowych odbywa się indywidualnie, wieś nie ma zbiorczej kotłowni. Z kolei dostarczaniem energii elektrycznej zajmuje się Zakład Dystrybucji Energa Operator S.A. w Starogardzie Gdańskim. Mieszkańcy korzystają z sieci telefonicznej, brakuje jednak łączności internetowych.

GOSPODARKA I ROLNICTWO

Nowa Cerkiew jest wsią typowo rolniczą, liczącą 122 gospodarstw domowych, w tym 56 gospodarstw rolnych. Występują tu gleby o wysokich właściwościach i predyspozycjach do rozwoju rolnictwa, przeważają gleby klasy III i IV. Gospodarstwa rolne są stosunkowo duże ukierunkowane na produkcję roślinną – zboża, buraki cukrowe, oraz produkcję zwierzęcą.

We wsi kontynuowane są niektóre tradycje rzemieślnicze takie jak: kowalstwo i pszczelarstwo. Od trzech pokoleń funkcjonuje zakład ślusarsko – kowalski zajmujący się obecnie wyrobem bram i ogrodzeń kutych oraz kowalstwem artystycznym.

Na terenie Nowej Cerkwi nie działają żadne firmy ani zakłady przemysłowe, dlatego też większość mieszkańców dojeżdża do pracy do okolicznych miast – Tczewa, Starogardu Gdańskiego, Trójmiasta. Komunikacja we wsi jest realizowana poprzez takich przewoźników jak Veolia oraz PUH „Latocha”. Mieszkańcy korzystają również ze stacji kolejowej w miejscowości Kulice Tczewskie oddalonej od Nowej Cerkwi o 3 km.

Nowa Cerkiew ma dobre połączenie z okolicznymi miastami poprzez sieć dróg wojewódzkich i powiatowych. W odległości około 10 km w miejscowości Ropuchy znajduje się ponadto wjazd na autostradę A1 prowadzącą z Rusocina do Nowych Marz.

KAPITAŁ SPOŁECZNY

Na terenie Nowej Cerkwi działa Ochotnicza Straż Pożarna. Dobrze wyposażona jednostka należy do krajowego systemu ratowniczo – gaśniczego. Jest jedną z dwóch jednostek z terenu Gminy Morzeszczyn będących w tym systemie. Oprócz tego we wsi od 50

lata działa Koło Gospodyń Wiejskich. Ta kobieca organizacja realizuje szereg społeczno – kulturalnych projektów własnego autorstwa. Część funduszy na realizację pomysłów koło pozyskuje ze źródeł zewnętrznych. Działalność społeczną prowadzi również Rada Sołecka wsi. Wszystkie trzy organizacje współpracują organizując życie społeczno – kulturalne mieszkańców sołectwa. Organizacje te z sukcesem startują w konkursach grantowych Fundacji Wspomagania Wsi z Warszawy czy konkursie grantowym „Działaj Lokalnie” prowadzonym od kilku lat przez Fundację Pokolenia w Tczewie pozyskując zewnętrzne środki finansowe na swoją działalność.

3. ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Bogata historia i tradycje wsi (kościół zabytkowy, kapliczki przydrożne, rolnictwo, pszczelarstwo). 2. Zabytkowe krypty w podziemiach kościoła z prochami Cystersów. 3. Zabytkowe cmentarze. 4. Bogata szata roślinna i zwierzęca (lasy, łąki, runo leśne, zwierzyna leśna, dzikie ptactwo). 5. Korzystne położenie komunikacyjne i turystyczne 6. Świetlica wiejska - Dom Strażaka wraz z przyległym terenem przeznaczonym na działalność kulturalną. 7. Szkoła Podstawowa z przyległym boiskiem. 8. Boisko wiejskie. 9. Ogródki jordanowskie dla dzieci. 10. Rozbudowana infrastruktura w postaci sieci wodociągowej, sieci telefonicznej. 11. Gleby o wysokich właściwościach i predyspozycjach do rozwoju rolnictwa. 12. Dogodne warunki komunikacyjne – samochodowe i kolejowe. 13. Dobrze funkcjonująca OSP. 14. Współdziałanie organizacji działających na terenie miejscowości – OSP, KGW i Rady Sołeckiej. 15. Bliskie położenie autostrady A1. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak bazy agroturystycznej. 2. Niezadawalający stan dróg powiatowych i gminnych na terenie miejscowości i dojazdowych do wsi. 3. Duże bezrobocie, słaba koniunktura w rolnictwie, niezadawalający stan aktywności mieszkańców. 4. Brak właściwego zagospodarowania boiska wiejskiego (brak ogrodzenia, szatni sportowej, nieregularne wykasanie). 5. Brak pełnowymiarowej sali gimnastycznej. 6. Brak parkingu w pobliżu kościoła. 7. Brak odpowiednich pojemników na segregację odpadów. 8. Świetlica wiejska - Dom Strażaka wymagająca remontu, modernizacji, termomodernizacji. 9. Brak wyeksponowania i promocji miejsc atrakcyjnych turystycznie – kościoła, krypt w podziemiach kościoła, kapliczek, cmentarzy. 10. Brak kanalizacji. 11. Brak sanitariatów w pobliżu kościoła.
OKAZJE, MOŻLIWOŚCI (SZANSE)	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Aplikowanie o środki do Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego, programu 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Słaba rentowność gospodarstw rolnych poprzez brak koniunktury w rolnictwie pociągający za sobą upadek małych gospodarstw rolnych.

<p>Leader.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Pobudzenie aktywności mieszkańców poprzez szkolenia, działalność społeczną, rozwój przedsiębiorczości. 3. Położenie w paśmie oddziaływań regionalnych autostrady A1. 4. Integracja z sąsiednimi sołectwami, gminami. 5. Wyeksponowanie, promocja i udostępnienie turystom lokalnych atrakcji turystycznych – kościoła, krypt w podziemiach kościoła, kapliczek. 6. Wypromowanie historii, tradycji rzemieślniczych oraz dziedzictwa kulturowego miejscowości. 7. Dbalność mieszkańców o estetykę gospodarstw domowych i rolnych. 8. Bliskość znanych ośrodków turystycznych takich jak Gniew i Pelplin. 9. Aktualny Plan Zagospodarowania Przestrzennego Wsi Nowa Cerkiew. <p>10. Przebiegająca przez teren Nowej Cerkwi trasa rowerowa Grzymiśława z Tczewa do Gniewu.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 2. Postępujące bezrobocie i apatia społeczna. 3. Negatywny wpływ budowanej autostrady A1 na mikroklimat i życie w obrębie sołectwa. 4. Brak wsparcia finansowego ze strony potencjalnych partnerów i sponsorów. 5. Niedostateczna promocja lokalnych produktów turystycznych – kościoła, krypt, kapliczek. 6. Ucieczka ludności do miast. 7. Mała siła przebicia niewielkich miejscowości w sąsiedztwie znanych ośrodków turystycznych takich jak Gniew i Pelplin. 8. Brak środków własnych organizacji do współfinansowania projektów. 9. Oddalenie od większych ośrodków miejskich. 10. Trudności w dostępie do dóbr kultury – muzea, teatry, kina.
--	---

4. WIZJA ROZWOJU WSI

Nowa Cerkiew w roku 2020 wsią estetyczną, funkcjonalną o bogatej ofercie kulturalno-rekreacyjnej i sportowej, zamieszkałą przez wykształconych, aktywnych ludzi, oferującą turystom ciekawe zabytki, zaskakującą historię i dziedzictwo kulturowe.

5. PLAN ROZWOJU MIEJSCOWOŚCI – PRIORYTETY, CELE I PROJEKTY

Mając na uwadze mocne i słabe strony sołectwa oraz wizję rozwoju wsi przyjęto następujące priorytety i cele.

PRIORYTET I: Stworzenie mieszkańcom możliwości rozwoju aktywności społecznej oraz sportowo - rekreacyjnej.

CEL 1: Modernizacja budynku świetlicy wiejskiej - Domu Strażaka oraz budowa bazy rekreacyjnej.

PROJEKTY:

I.1.1.Modernizacja budynku świetlicy wiejskiej - Domu Strażaka poprzez – wymianę okien, termomodernizację, remont zadaszenia, wymianę systemu grzewczego, odnowienie

pomieszczeń wewnątrz budynku, budowę sceny i tarasu z zadaszeniem – szacunkowy koszt ok. 400 tys. zł, realizacja ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego oraz z budżetu Gminy Morzeszczyn.

I.1.2. Zagospodarowanie placu przy budynku świetlicy wiejskiej - Domu Strażaka poprzez budowę grilla, stworzenie miejsca do tańca – szacunkowy koszt ok. 50 tys. zł, realizacja ze środków budżetu Gminy Morzeszczyn, programu Leader, ze środków Rady Sołeckiej wsi Nowa Cerkiew.

I.1.3. Adaptacja pomieszczenia w świetlicy wiejskiej - Domu Strażaka na pracownię internetową – szacunkowy koszt ok. 30 tys. zł, realizacja ze środków zewnętrznych oraz własnych Rady Sołeckiej.

CEL 2: Poprawa zdrowia dzieci i młodzieży poprzez budowę i modernizację bazy sportowej.

PROJEKTY:

I.2.1. Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej im. Marii Konopnickiej w Nowej Cerkwi – szacunkowy koszt ok. 2, 5 mln zł, realizacja ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego, środków budżetu Gminy Morzeszczyn oraz środków Ministerstwa Sportu.

I.2.2. Zagospodarowanie boiska piłkarskiego poprzez budowę szatni sportowej oraz budowę ogrodzenia szacunkowy koszt ok. 50 tys. zł. – realizacja ze środków budżetu Gminy Morzeszczyn, Ministra Sportu oraz innych źródeł zewnętrznych.

I.2.3. Budowa toru do jazdy na rolkach i trasy rowerowej wokół boiska – szacunkowy koszt ok. 100 tys. zł, realizacja ze źródeł zewnętrznych oraz środków budżetu Gminy Morzeszczyn.

PRIORYTET II: Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego Nowej Cerkwi.

CEL 1: Ochrona i renowacja zespołu kościoła parafialnego pw. Wniebowzięcia NMP wpisanego do rejestru zabytków województwa pomorskiego.

PROJEKTY:

II.1.1. Odnowienie, konserwacja oraz renowacja krypty w podziemiach kościoła poprzez budowę wejścia do niej, szacunkowy koszt ok. 100 tys. zł, realizacja ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007 – 2013 oraz środków parafii pw. Wniebowzięcia NMP w Nowej Cerkwi.

II.1.2. Odnowienie przykościelnych cmentarzy poprzez między innymi renowację murów oraz bram cmentarnych, modernizację i budowę nowych ciągów pieszych na terenie cmentarzy, odnowienie zabytkowych nagrobków oraz dokonanie nasadzeń – szacunkowy koszt ok. 400 tys. zł, realizacja ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

II.1.3. Renowacja i odnowienie wnętrza kościoła oraz odwodnienie jego murów – szacunkowy koszt ok. 200 tys. zł, realizacja ze środków Samorządu Województwa

Pomorskiego, Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku oraz innych źródeł zewnętrznych.

II.1.4. Odnowienie wnętrz budynków gospodarczego oraz katechetycznego znajdujących się obok kościoła wchodzących w skład kościelnego kompleksu – szacunkowy koszt ok. 100 tys. zł, realizacja ze środków Samorządu Województwa Pomorskiego, parafii w Nowej Cerkwi, Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku oraz innych źródeł zewnętrznych.

CEL 2: Przeciwdziałanie niszczeniu przydrożnych kapliczek na terenie miejscowości Nowa Cerkiew oraz na pozostałym obszarze sołectwa.

PROJEKTY:

II.2.1. Odnowienie i konserwacja przydrożnych kapliczek na terenie całego sołectwa Nowa Cerkiew – szacunkowy koszt ok. 200 tys. zł, realizacja ze środków programu Leader, środków Fundacji Wspomagania Wsi oraz innych źródeł zewnętrznych.

II.2.2. Stworzenie „Szlaku przydrożnej modlitwy” eksponującego zabytkowe kapliczki na terenie sołectwa – opisanie historii kapliczek, ustawienie tabliczek informacyjnych, wydanie publikacji promującej szlak – szacunkowy koszt ok. 20 tys. zł, realizacja ze środków Rady Sołeckiej, budżetu Gminy Morzeszczyn oraz źródeł zewnętrznych.

PRIORYTET III: Podnoszenie konkurencyjności miejscowego rolnictwa.

CEL 1: Podniesienie kwalifikacji oraz wiedzy rolników.

PROJEKTY:

III.1.1. Organizowanie szkoleń, kursów z zakresu funduszy unijnych, technologii komputerowej i informatycznej oraz agroturystyki, przy współdziałaniu Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego – szacunkowy jednostkowy koszt szkolenia ok. 5 tys. zł, realizacja ze środków PODR.

PRIORYTET IV: Rozwijanie działalności kulturalno-rekreacyjnej przez organizacje społeczne działające na terenie miejscowości.

CEL 1: Aktywizacja miejscowych organizacji społecznych.

PROJEKTY:

IV.1.1. Pozyskiwanie młodych członkiń do Koła Gospodyń Wiejskich poprzez promocję organizacji na terenie sołectwa.

IV.1.2. Popularyzowanie i promocja miejscowego rękodziela i tradycji ludowych poprzez organizację tematycznych kursów – szacunkowy jednostkowy koszt kursu ok. 7 tys. zł, realizacja ze środków Fundacji Wspomagania Wsi, Rady Sołeckiej, programów grantowych.

IV.1.3. Pozyskanie młodych druhów ochotników do młodzieżowej drużyny OSP w Nowej Cerkwi poprzez rozpowszechnienie działalności miejscowej jednostki OSP i przybliżenie mieszkańcom jej zadań.

IV.1.4. Współpraca Rady Sołeckiej, KGW oraz OSP na rzecz społeczności lokalnej poprzez organizację festynów, spotkań i imprez okolicznościowych.

IV.1.5. Udział organizacji społecznych z terenu Nowej Cerkwi w małych, społecznych konkursach grantowych – np. Fundacji Wspomagania Wsi z Warszawy, Działaj Lokalnie Fundacji Pokolenia, Leader.

PRIORYTET V: Poprawa funkcjonalności i estetyki wsi

CEL 1: Rozbudowa ciągów komunikacyjnych.

PROJEKTY:

V.1.1. Utwardzenie drogi gminnej w kierunku Nowa Cerkiew – Smołąg szacunkowy koszt ok. 50 tys. zł, realizacja ze środków budżetu Gminy Morzeszczyn.

V.1.2. Budowa nowych i modernizacja istniejących chodników: przy drodze powiatowej Nowa Cerkiew – Kulice, przy drodze gminnej w kierunku hydroforni, w kierunku szkoły przy drodze powiatowej – szacunkowy koszt ok. 200 tys. zł, realizacja ze środków budżetu Gminy Morzeszczyn, Powiatowego Zarządu Dróg w Tczewie.

V.1.3. Naprawa drogi powiatowej w centrum wsi nr 2820 G (droga powiatowa Nowa Cerkiew – Kulice począwszy od skrzyżowania) – szacunkowy koszt ok. 1,5 mln zł, realizacja ze środków Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych, budżetu Gminy Morzeszczyn, Powiatowego Zarządu Dróg w Tczewie.

V.1.4. Budowa parkingu w pobliżu kościoła – szacunkowy koszt ok. 200 tys. zł, realizacja ze środków budżetu Gminy Morzeszczyn oraz źródeł zewnętrznych.

CEL 2: Ochrona środowiska oraz poprawa czystości, porządku oraz estetyki wsi.

PROJEKTY:

V.2.1. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie wsi Nowa Cerkiew – szacunkowy koszt ok. 1,8 mln zł, realizacja ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz środków budżetu Gminy Morzeszczyn

V.2.2. Ustawienie większej ilości pojemników do selektywnej zbiórki odpadów – szacunkowy koszt ok. 5 tys. zł, realizacja ze środków Gminy Morzeszczyn.

V.2.3. Dokonanie nasadzeń drzew i krzewów ozdobnych przy budynkach i miejscach publicznych – szacunkowy koszt ok. 5 tys. zł, realizacja ze środków Rady Sołeckiej Nowej Cerkwi.

PRIORYTET VI: Uatrakcyjnienie turystyczne wsi i pobudzenie przedsiębiorczości okółoturystycznej

Cel 1: Promocja pocysterskiego dziedzictwa kulturowego wsi.

PROJEKTY:

VI.1.1. Utworzenie witryny internetowej miejscowości wraz z opisem oferty turystycznej – szacunkowy koszt ok. 5 tys. zł, realizacja ze środków Rady Sołeckiej oraz źródeł zewnętrznych.

VI.1.2. Wypromowanie walorów turystycznych wsi na terenie powiatu tczewskiego oraz starogardzkiego poprzez wydanie publikacji promocyjnej – szacunkowy koszt ok. 20 tys. zł, realizacja ze środków budżetu Gminy Morzeszczyn oraz Lokalnej Organizacji Turystycznej „Kociewie”.

VI.1.3. Stworzenie turystom zorganizowanym i indywidualnych możliwości zwiedzania zabytkowych obiektów na terenie Nowej Cerkwi.

VI.1.4. Stworzenie turystom możliwości zakupu na miejscu lokalnych pamiątek przez powstanie usług okółoturystycznych.

6. HARMONOGRAM

W opiniach mieszkańców fundamentem wszelkich zmian na terenie miejscowości powinno być odpowiednie zaplecze kulturalne oraz sportowe, na miarę oczekiwań i nowych potrzeb. Stąd też wiodącym priorytetem powinna być modernizacja budynku świetlicy wiejskiej - Domu Strażaka oraz zagospodarowanie przyległego placu. Nie mniej ważne dla mieszkańców jest uatrakcyjnienie turystyczne wsi i wyeksponowanie jej walorów co według mieszkańców będzie zaczątkiem do rozwoju małej przedsiębiorczości. Stąd też przyjęto następujący harmonogram działań:

ETAP I – lata 2009 – 2013

1. Modernizacja budynku świetlicy wiejskiej - Domu Strażaka poprzez – wymianę okien, termomodernizację, remont zadaszenia, wymianę systemu grzewczego, odnowienie pomieszczeń wewnątrz budynku, budowę sceny i tarasu z zadaszeniem.
2. Zagospodarowanie placu przy budynku świetlicy wiejskiej – Domu Strażaka poprzez budowę grilla, stworzenie miejsca do tańca.
3. Odnowienie, konserwacja oraz renowacja krypty w podziemiach kościoła poprzez budowę wejścia do niej.
4. Odnowienie przykościelnych cmentarzy poprzez renowację murów oraz bram cmentarnych, modernizację i budowę nowych ciągów pieszych na terenie cmentarzy, odnowienie zabytkowych nagrobków oraz dokonanie nasadzeń.
5. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie wsi Nowa Cerkiew.
6. Organizowanie szkoleń, kursów z zakresu funduszy unijnych, technologii komputerowej i informatycznej oraz agroturystyki, przy współdziałaniu Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego.
7. Pozyskiwanie młodych członkiń do Koła Gospodyń Wiejskich poprzez promocję organizacji na terenie sołectwa.

8. Popularyzowanie i promocja miejscowego rękodziela i tradycji ludowych poprzez organizację tematycznych kursów.
9. Pozyskanie młodych druhow o ochotników do młodzieżowej drużyny OSP w Nowej Cerkwi poprzez rozpowszechnienie działalności miejscowej jednostki OSP i przybliżenie mieszkańcom jej zadań.
10. Współpraca Rady Sołeckiej, KGW oraz OSP na rzecz społeczności lokalnej poprzez organizację festynów, spotkań i imprez okolicznościowych.
11. Udział organizacji w małych, społecznych konkursach grantowych – np. Fundacji Wspomagania Wsi z Warszawy, Działaj Lokalnie Fundacji Pokolenia oraz programu Leader.
12. Dokonanie nasadzeń drzew i krzewów ozdobnych przy budynkach i w miejscach publicznych.
13. Ustawienie większej ilości pojemników do selektywnej zbiórki odpadów.
14. Naprawa drogi powiatowej w centrum wsi nr 2820 G (droga powiatowa Nowa Cerkiew – Kulice począwszy od skrzyżowania).
15. Utwardzenie drogi gminnej w kierunku Nowa Cerkiew – Smołąg.
16. Budowa nowych i modernizacja istniejących chodników przy: drodze powiatowej Nowa Cerkiew – Kulice, drodze gminnej w kierunku hydroforni, szosie w kierunku szkoły.

ETAP II – lata 2014 – 2017

1. Adaptacja pomieszczenia w budynku świetlicy wiejskiej – Domu Strażaka na pracownię internetową.
2. Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej im. Marii Konopnickiej w Nowej Cerkwi.
3. Zagospodarowanie boiska piłkarskiego poprzez budowę szatni sportowej oraz budowę ogrodzenia.
4. Odnowienie i konserwacja przydrożnych kapliczek na terenie całego sołectwa Nowa Cerkiew.
5. Stworzenie „Szlaku przydrożnej modlitwy” eksponującego zabytkowe kapliczki na terenie sołectwa – opisanie historii kapliczek, ustawienie tabliczek informacyjnych, wydanie publikacji promującej szlak.
6. Utworzenie witryny internetowej miejscowości wraz z opisem oferty turystycznej.
7. Wypromowanie walorów turystycznych wsi na terenie powiatu tczewskiego oraz starogardzkiego poprzez wydanie publikacji promocyjnej.
8. Stworzenie turystom zorganizowanym i indywidualnym możliwości zwiedzania zabytkowych obiektów na terenie Nowej Cerkwi.
9. Renowacja i odnowienie wnętrza kościoła oraz odwodnienie jego murów.
10. Odnowienie wnętrza budynku gospodarczego oraz katechetycznego znajdujących się obok kościoła wchodzących w skład kościelnego kompleksu.

ETAP III – lata 2018 – 2020

1. Budowa parkingu w pobliżu kościoła.
2. Budowa toru do jazdy na rolkach i trasy rowerowej wokół boiska.
3. Stworzenie turystom możliwości zakupu na miejscu lokalnych pamiątek poprzez powstanie okolicznych usług.